

BEZPEČNOSTNÍ HROZBY PRO ČESKOU REPUBLIKU

Terorismus

- mezi českými muslimy nebyly zjištěny žádné radikální tendence;
- v souvislosti s působením vojenského kontingentu Armády ČR a provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu nebyly zaznamenány informace zásadního rázu. Provedená šetření ani nijak **nepotvrdila**, že by se na území ČR vyskytovali **členové teroristických hnutí** operujících v Afghánistánu nebo Pákistánu.

Ochrana významných ekonomických zájmů

Správa státního majetku

- nejvýraznějším negativním jevem při správě státního majetku byly snahy některých podnikatelských a vlivových skupin získat prostřednictvím lobbistů vliv na významná rozhodnutí při správě státního majetku, zejména na přidělování státních zakázek či dotací. S tím souvisí také silný zájem těchto skupin na **ovlivňování legislativního procesu** a personálního obsazení rozhodovacích pozic ve státní správě. Jedním z příkladů jsou **Lesy ČR**, které na sebe díky svému značnému majetku soustředily pozornost podnikatelských, vlivových a lobbistických skupin, jejichž snahou bylo ovlivňovat obchodní a personální záležitosti tohoto státního podniku. Rozdílné zájmy některých skupin se projevily ve sporu státního podniku se soukromou společností CE WOOD, jejíž nároky vyústily v arbitrážní řízení;
- tlak podnikatelského prostředí a lobbismu na státní správu se projevil u **veřejné zakázky na odstranění některých ekologických zátěží** vzniklých před privatizací, kterou vyhlásilo ministerstvo financí již v roce 2008. Lobbistické aktivity směřovaly ke **zvýhodnění některých uchazečů** o zakázku či k **ovlivnění výše vítězné nabídky** ve prospěch konkrétních zájemců. Mimo to se některé společnosti pokusily ovlivňovat zástupce příslušných státních institucí a usilovaly o **vyjmutí určitých oblastí ze seznamu lokalit**, které měly být sanovány cestou této veřejné zakázky;

- v prostředí stavebních společností soutěžitelé koordinují výši podávaných nabídek. Cílem je **vytvořit zdání**

konkurenčního prostředí a zakrýt předem uzavřené dohody o vítězi tendru. Nejvýrazněji se tyto aktivity projevily u zakázek vypisovaných **Správou železniční dopravní cesty**, přičemž někteří zaměstnanci této instituce jednali nestandardně ve prospěch stavebních společností;

- řada soukromých **společností podnikajících v hazardu** odvádí část svého zisku na veřejně prospěšnou činnost **do s nimi spřízněných nadací** či občanských sdružení a využívá jej k **jiným účelům**, než jim ukládá loterijní zákon. To má za následek nedostatek finančních prostředků v některých oblastech veřejného zájmu.

Hospodaření strategicky významných podniků se státní účastí

- BIS zaznamenala i případ, kdy **vedení podniku záměrně předávalo dozorcí radě pro její rozhodování neúplné či zkreslené informace**, čímž došlo k **omezení a znehodnocení její kontrolní funkce**. Některé podnikatelské a vlivové skupiny usilovaly o **účelové snižování hodnoty podniku** před budoucí privatizací. Uvedené jevy ohrožovaly hospodářskou stabilitu těchto strategických podniků;
- společnosti se státní účastí, u kterých je možné v budoucnu očekávat jejich prodej, byly rovněž objektem zájmu podnikatelských, finančních a vlivových skupin. Ty se snažily vytvářet silnější pozici pro budoucí případnou privatizaci. Mezi jejich časté aktivity patřilo **ovlivňování personálního obsazování managementu a vrcholných orgánů těchto společností**.

Energetická bezpečnost ČR

- pokračovala **snaha ruských subjektů proniknout na český energetický trh** nejen přes dodávky energetických surovin, ale také prostřednictvím firem, jejichž vlastnická struktura je tvořena společnostmi se sídlem v některé z evropských zemí. Je pravděpodobné, že smyslem složité majetkové struktury je v některých případech **zakrýt vazbu na Ruskou federaci (RF)**;

- ruské subjekty se dlouhodobě snaží též o vstup do **českých rafinérií**. V roce 2009 projevíly zájem o minoritní podíl v **České rafinérské**;

- silnou pozici mají ruské subjekty v oblasti **české jaderné energetiky**, neboť v minulosti získaly majetkovou kontrolu nad některými tuzemskými společnostmi, které se zabývají výrobou zařízení pro jaderné elektrárny.

Kontrarozvědná činnost

Zpravodajské služby RF

- co do šíře záběru, intenzity, agresivity a množství operací **nemají ruské zpravodajské služby na teritoriu ČR konkurenci**. Početní stavy legalizovaných rezidentur ZS RF se v roce 2009 **výrazně neměnily**. K posílení ruských zpravodajských kapacit a intenzity práce v ČR došlo zejména na úseku **vědeckotechnické a ekonomické rozvědky** (včetně energetiky). Při snaze prosadit zpravodajce na diplomatické posty v ČR jsou Rusové připraveni vyvíjet na českou stranu intenzivní nátlak;

- aktivity ruských zpravodajských služeb se v uplynulém období neomezily jen na činnost zmíněných legalizovaných rezidentur. BIS konstatuje, že v některých případech ruské zpravodajské služby **navázaly kontinuálně na práci sovětských zpravodajských služeb**. Příkladem může být případ skupiny osob dlouhodobě pracující pro ruskou zpravodajskou službu proti zájmům ČR a na území ČR, kterou BIS odhalila a následně jí v pokračování činnosti zabránila;

- v uplynulém roce BIS zaznamenala zvýšenou intenzitu práce ruské diplomacie a zpravodajských služeb se zacílením na **ruskou krajanskou komunitu** žijící v ČR;

- v oblasti politické rozvědky byli důstojníci ruských zpravodajských služeb tradičně aktivní v **navazování kontaktu s českými občany činnými v politice**. Oproti roku 2008 se však v některých případech snažili být **diskrétnější**;

- v roce 2009 BIS zaznamenala rovněž značný nárůst ruských iniciativ v oblasti **česko-ruské vědecko-výzkumné spolupráce**;

- v případě aktivních opatření se ruské úsilí v roce 2009 zaměřilo na **ruskou krajanskou komunitu** v ČR a zejména na vybrané složky české společnosti:

akademické či intelektuální elity a na budoucí elity (studenty). I v tomto případě devalvuje čistotu ruských úmyslu participace ruských zpravodajských důstojníků či spolupracovníků ruských zpravodajských služeb.

Extremismus

Neonacistická scéna

- na neonacistické scéně pokračovaly v roce 2009 **změny**, které byly patrné již v roce předcházejícím. Nadále existovaly sítě neoficiálních lokálních uskupení **Národní odpor** (NO) a **Autonomní nacionalisté** (AN). Současně ale **sílilo postavení registrované politické strany – Dělnické strany** (DS), jejímž prostřednictvím se čeští neonacisté pokusili stát se standardní politickou silou, která by nabízela alternativní řešení různých současných problémů. Na začátku roku 2009 byla v jejich aktivitách patrná jistá zdrženlivost a obezřetnost ... avšak i přesto bylo založeno občanské sdružení **Dělnická mládež**, mládežnická organizace DS. Zamítnutím prvního vládního návrhu na rozpuštění DS Nejvyšším správním soudem (NSS) **vzrostlo sebevědomí** pravicových extremistů a povzbudilo je to k další činnosti. Veřejné aktivity DS začaly opět narůstat. DS se tak postupně stala **nejvýraznějším a médii nejvyhledávanějším krajně pravicovým subjektem**;

- z neregistrovaných neonacistických uskupení byl nejvýznamnějším i nadále **Národní odpor**;

- stále významnější pozici na české neonacistické scéně získávali **Autonomní nacionalisté**. Vzhledem k tomu, že se v porovnání s NO jedná o organizaci mladší a svým způsobem modernější, jsou její ideová východiska a postoje bližší nové generaci pravicových extremistů. Nelze proto vyloučit, že **v budoucnu by AN mohli převzít po NO pozici hlavního uskupení této scény**;

- v druhé polovině roku 2009 aktivity neonacistické scény podstatně ovlivnily policejní akce, které přispěly současně k **výraznému útlumu** v pořádání společenských aktivit s hudební produkcí. S rostoucími obavami spojenými s pořádáním a účastí na koncertech v ČR se však **zvyšovala** obliba akcí, které pořádali čeští pořadatelé pro české účastníky **mimo území ČR**, zejména v Polsku a na Slovensku. Lze očekávat pokračování tohoto trendu;

- v průběhu roku 2009 se několikrát projevila i **zvýšená radikalita neonacistického hnutí**, doprovázená ochotou jeho stoupců ke konfrontaci nejen s militantními antifašisty, ale i s představiteli státní moci.

Krajně nacionalistická scéna

- nacionalistická scéna je v porovnání s neonacistickou částí krajně pravicového spektra **početně mnohem slabší** a je dlouhodobě názorově **velmi nejednotná**;
- aktivity nacionalistů v roce 2009 až na výjimky nebyly schopny upoutat pozornost médií a veřejnosti. Navíc se projevoval postupný útlum činnosti i u těch nacionalistických subjektů, které byly v minulých letech alespoň částečně aktivní.

Anarchoautonomní hnutí

- aktivity českých anarchistů a autonomů sice nebyly příliš významné, nicméně ve srovnání s rokem 2008 došlo k určitému **kvantitativnímu i kvalitativnímu posunu**;
- anarchoautonomové se proto začali zabývat dalším působením a **hledáním nových témat**, která by byla schopná zmobilizovat jeho stoupence a oslovit širší spektrum sympatizantů. U části z nich dokonce došlo k **obnovení zájmu o tradiční anarchistické myšlenky**;
- hlavním mobilizačním tématem anarchoautonomů zůstal i nadále **boj proti příznivcům krajní pravice**, a to jak ve formě monitoringu činnosti pravicových extremistů a zveřejňování získaných informací na internetu, tak v podobě přímých fyzických útoků, k nimž docházelo v souvislosti s různými veřejnými akcemi krajně pravicové scény ve větších městech;
- ve druhé polovině roku na sebe anarchoautonomové více upozornili v souvislosti s **aktivitami na podporu squattingu**, které následovaly po zásahu policie proti squatterům z vily Milada... Zásah se stal impulzem pro **změnu zaměření** českých anarchoautonomů a jejich opětovné **preferování boje proti kapitalistickému systému a represím státu**.

Marxisticko-leninské skupiny

- v podstatě jediným významnějším představitelem této scény je přes svou roztržitost a nejednotnost **mládežnické komunistické hnutí**;
- hlavním a trvalým problémem, se kterým se marxisticko-leninsky orientované mládežnické organizace potýkají, je **malá členská základna a neschopnost přilákat nové sympatizanty**. Stávající aktivisté jsou navíc díky různým ideologickým odlišnostem a osobním sporům **rozdrobeni** do několika organizací, čímž oslabují hnutí;

trockistická scéna, pro kterou je charakteristická roztržitost do několika velmi malých skupin na jedné straně, a na straně druhé jejich vzájemná personální provázanost, se pokusila o sjednocení a vytvoření jednotné platformy. Nakolik bude tento pokus úspěšný, ukáže až rok 2010.

Proliferace a nakládání s vojenským materiálem

- o **speciální materiály nebo komponenty projevovat zájem zejména Írán. Pro přípravu a realizaci obchodu byl** konečný íránský uživatel zboží schopen připravit **složité obchodní cesty**, v nichž firmy z různých zemí plnily pouze **dílčí úkoly** bez znalosti celého dodavatelsko-odběratelského řetězce. Dalším faktorem znesnadňujícím identifikaci skutečné obchodní cesty byly internetové nabídky či poptávky od společností, u nichž bylo obtížné jednoznačně určit jejich skutečného provozovatele;
- BIS zaznamenala také snahu o realizaci obchodu s proliferačně využitelným zbožím u českých společností, které s Íránem po léta neobchodují z důvodu sankčních opatření Rady bezpečnosti OSN a opatření formulovaných v nařízení Komise (ES);
- přetrvával také **zájem o další položky**, např. motory a další speciální komponenty, využitelné k výrobě vojenských bezpilotních prostředků (UAV). Jednalo se o zprostředkovatelské společnosti z **Číny, Íránu** a dalších zemí s vazbou zejména na íránský vojenský program;
- zájem o česká speciální strojírenská zařízení projevili kromě íránských společností i dovozci z **KLDR, Sýrie nebo Pákistánu**.

Konvenční zbraně, vojenský materiál a výbušniny

- konvenční zbraně, vojenský materiál a výbušniny se snažily v ČR získat, a to i cestou reexportu, některé rizikové země ze **subsaharské Afriky, jihovýchodní Asie a Blízkého a Středního východu**.

Organizovaný zločin

- mezi skupinami organizovaného zločinu na našem území stále hrají nejdůležitější roli především **postsovětské (ruské, arménské, ukrajinské, čečenské) skupiny a skupiny pocházející z Balkánu**;

- u několika představitelů postsovětského a balkánského organizovaného zločinu BIS zjistila, že ve svých domovských zemích mají **vazby na významné příslušníky bezpečnostních složek a představitele státní správy**. Zaznamenány byly též kontakty na pracovníky české státní správy související zejména s legalizací pobytu na území ČR;

- nově BIS zaznamenala, že některé skupiny organizovaného zločinu ve svůj prospěch využívají **právníkové osoby** typu občanské sdružení nebo obecně prospěšná společnost. Jejich prostřednictvím zřejmě dochází buď k **vyvádění peněz** ze společností napojených na organizovaný zločin mimo daňový systém, nebo k **praní špinavých peněz**;

Trvá zájem osob napojených na struktury českého organizovaného zločinu o státem vlastněné společnosti, jako je např. **ČEPRO**.

Postsovětské skupiny

- BIS zachytila několik signálů o zájmu organizovaného zločinu převést do ČR **aktivity související s hazardem**. Jde o reakci na plošný zákaz hazardu v Ruské federaci v polovině roku 2009. Pro takové skupiny je ČR vzhledem k poměrně benevolentní legislativě **vhodnou destinací**;

- BIS zaznamenala, že o působení v ČR projevují zájem též osoby **gruzínské národnosti**, které mají vazby na organizovaný zločin. Může zde existovat souvislost se zájmem ruského podsvětí o **hazardní podnikání** v ČR, neboť skupiny zabývající se v RF hazardem byly často gruzínského původu;

- v roce 2009 se začal opět **aktivizovat** ukrajinský organizovaný zločin, výrazně oslabený v roce 2007. Jeho specialitou je významné **parazitování na ukrajinské pracovní síle**.

Balkánský organizovaný zločin

- ve srovnání s rokem 2008 BIS dosud **nezaznamenala** výrazné zesílení balkánského organizovaného zločinu.

Ovlivňování české justice, policie a veřejné správy

- v regionech ČR existují **neformální vlivové skupiny osob** zabývajících se ovlivňováním insolvenčních řízení, dražeb majetku, exekucí a výběrových řízení s cílem dosáhnout maximálního zisku pro sebe nebo pro svého klienta. Opakovaně zaznamenaným způsobem ovlivňování je **vytváření podhodnocených**

znaleckých posudků;

- tyto skupiny se často koncentrují kolem **bývalých pracovníků policie**, kteří využívají minulých profesních kontaktů na svá pracoviště, státní zastupitelství a orgány samosprávy k získání neveřejných informací;

- rovněž **policijní a justiční orgány** jsou vystavovány značnému **tlaku** jednotlivých osob, zájmových skupin i příslušníků organizovaného zločinu, snažících se ovlivnit jejich činnost, většinou za využití korupce nebo klientelistických vazeb. Také **výkon trestu vězňů** v některých věznicích je provázen **dysfunkcí a korupcí**;

- někteří vězňové se pokoušejí pomocí korupce získat nejručnější požitky a výhody směřující dokonce k jejich propuštění z vězení;

- optimální základnou pro vytváření systému obchodních vztahů a závazků je prostředí některých **vysokých škol**. Podstatou obchodu je **nabídka studia nebo absolutoria za majetkový prospěch nebo reciproční službu** (domluvenou, tiše očekávanou, nebo i v budoucnu vynucenou). Vedle **klasické korupce** (úplatkářství) přitom dochází ke specifickému korupčnímu jevu, tzv. **klientelismu**.

Nejnámější klientelistická kauza v oblasti vysokého školství souvisí s právníkou fakultou ZČU v Plzni. Využívání vysokých škol k cílenému a dlouhodobému budování sítě klientelistických vazeb však **není doménou pouze plzeňské právníkové fakulty**. V menší míře bylo zaznamenáno také na dalších vysokých školách;

- do regionální i celostátní politiky pronikají **osoby s kontroverzní minulostí** s cílem uplatnit své soukromé nebo podnikatelské zájmy. Na počátku infiltrace je zpravidla **významný sponzoring** konkrétního volebního uskupení a **prosazení** jeho lídrů do orgánů samosprávy.

Nelegální migrace

- migrace do ČR má stále častěji podobu legálního vstupu, avšak v mnoha případech zajištěného **nelegálním jednáním**. K legalizaci pobytu na území ČR využívají cizinci např. **formálně uzavřených manželství, účelových prohlášení o otcovství, nebo studijních víz**. Kromě Vietnamců tento způsob legalizace využívají státní příslušníci **Nigérie, Tuniska, Číny nebo osoby albánské národnosti**;

- vstup a pobyt na území na studijní vízum je nejčastěji zneužíván občany **Uzbekistánu, Kazachstánu nebo Kyrgyzstánu**, kteří pak v ČR pracují (legálně nebo

nelegálně). **Vietnamci a Mongolové** do ČR často cestují na doklady třetích osob, na **základě tzv. podoby;**

- přes území ČR částečně směřuje také **migrace čečenských a gruzínských žadatelů** o mezinárodní ochranu v Polsku. Cílem uprchlíků cestujících z Polska není ČR, nýbrž Rakousko a jiné evropské země s početnějšími komunitami těchto národností. Skupiny **převaděčů na Plzeňsku** zajišťují převozy Mongolů do dalších zemí Evropské unie;

- přes letiště Praha-Ruzyně probíhá **tranzit převážně syrských uprchlíků** do dalších destinací, řízený Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Během dosud uskutečněných tranzitů BIS **nezaznamenala žádný exces**, který by znamenal bezpečnostní riziko pro ČR;

- na některých ZÚ ČR ve zdrojových zemích migrantů byly zaznamenány znaky **možné dysfunkce při vydávání víz**, nebo **pokusy o korumpování zaměstnanců těchto úřadů**. Příkladem může být český **zastupitelský úřad ve Vietnamu;**

- korupční tlak na pracovníky jednotlivých inspektorátů cizinecké policie v ČR **pokračoval i v roce 2009**. Cizinci často využívají služeb **ukrajinských nebo ruských hovořících zprostředkovatelů**. Na pracovníky cizinecké policie mají úzké vazby např. **zástupci některých škol** zabývajících se zajišťováním studijních víz. „Zprostředkování“ víz nabízejí cizincům i někteří **bývalí příslušníci cizinecké policie**, kteří využívají kontakty na své minulé kolegy.

Negativní jevy v informačních a komunikačních systémech

- v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti kyberprostoru

České republiky prověřuje BIS průběžně různá internetová fóra, jejichž prostřednictvím dochází k **nelegálnímu obchodu s osobními údaji** osob či jinými citlivými daty, nebo která případně slouží jako **kontaktní místo pro střetávání nabídky a poptávky** po různých formách elektronických útoku, nástrojů k jejich provádění atd.

Takovým příkladem může být diskusní fórum **„GhostMarket.Net“**, na kterém se soustřeďuje nabídka a poptávka související s **prodejem nebo pronájmem botnetových sítí či jejich částí** za účelem provádění elektronických útoku typu DDoS (Distributed Denial of Service), phishingových útoku, dále s **údaji o administrátorských účtech různých serverů, čísly kreditních karet i příslušnými bezpečnostními kódy (CVV2), seznamy e-mailových adres apod.** V tomto případě se obchoduje i s informacemi dotýkajícími se občanů ČR či právnických osob se sídlem v ČR;

- samotná tvorba a distribuce škodlivých kódů zaznamenala v roce 2009 rovněž **znatelných změn**. Jejich autoři stále častěji používají **starší typy malware**, jež pouze **doplňují o aktuální techniky** a nástroje umožňující úspěšné pronikání do informačních systémů;

- rovněž se **mění metody** necílené distribuce škodlivých kódů, kdy se stále častěji **ustupuje od aktivního šíření**, při kterém různé typy těchto kódů vyhledávaly a kompromitovaly zranitelné počítače. Na místo toho nastupují **pasivní způsoby**, zejména za pomoci různých infikovaných souborů a webových aplikací, jež jsou zpravidla významně vázány na **aktivitu uživatele**.

Analýza je zkrácenou verzí Výroční zprávy o činnosti Bezpečnostní informační služby za rok 2009 (ke stažení na www.bis.cz).